

УДК 725.84

В. Т. Шпаковская*кандидат архітектури, доцент кафедри
містобудування Київського національного
університету будівництва і архітектури*

СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЦЕНТРІВ ДОЗВІЛЛЯ МОЛОДІ

Анотація: в статті розглядаються соціальні фактори, що впливають на формування багатофункціональних культурно-розважальних осередків для молоді.

Ключові слова: види дозвільної діяльності молоді, культурно-розважальні центри, функціональні зони.

Сучасна соціокультурна ситуація суспільства характеризується рядом негативних процесів, що намітилися в сфері духовного життя – втрата духовно-моральних орієнтирів, відчуження від культури та мистецтва дітей, молоді та дорослих, значним скороченням фінансової забезпеченості закладів культури, в тому числі і діяльності сучасних культурно-дозвільних центрів.

Головне завдання центру дозвілля молоді, як соціального інституту, складається в розвитку соціальної активності та творчого потенціалу особистості, організації різноманітних форм діяльності та відпочинку, створення умов повноцінної самореалізації в сфері дозвілля [1].

Значний вклад в дослідження ролі та місця дозвілля молоді внесли Г.А. Пруденський, Б.А. Трушин, В.Д. Петрушов, В.Н. Піменова, А.А. Гордон. Проблема саморозвитку та самореалізації особистості в галузі дозвілля присвячені праці А.І. Беляєва, А.С. Каргіна, Т.І. Бакланова та інших.

На жаль, соціально-економічні труднощі суспільства, велика кількість безробітних, особливо серед молоді, відсутність необхідної кількості культурних закладів та недостатня увага до організації дозвілля молоді з боку органів місцевої влади та існуючих культурно-дозвільних закладів приводить до виникнення соціально небезпечних проблем в молодіжному середовищі.

Вільний час є одним із важливих засобів формування особистості молодої людини, та безпосередньо впливає на її продуктивно-трудова сферу діяльності, тому що в умовах вільного часу найбільш активно відбувається рекреаційно-відновлювальні процеси, що знімають різноманітні фізичні та психологічні навантаження [2].

В сучасному суспільстві соціалізація молоді відбувається в значній мірі поза сім'єю. Більш значний вплив на формування особистості мають соціальні

інститути: засоби масової інформації, вищі навчальні заклади, групи однолітків, заклади соціокультурної сфери тощо.

Практика організації молодіжного дозвілля свідчить, що найбільш привабливими формами для молоді є танці, музика, ігрові дії, ток-шоу, КВН. Однак не завжди існуючі культурно-дозвільні центри планують свою роботу враховуючи сучасні інтереси молоді.

До специфічних рис сучасної молоді можна віднести перевагу до пошукової, творчо-експериментальної активності і відображенням сучасного молодіжного дозвілля є своєрідне середовище його протікання.

Іншою примітною особливістю дозвільної діяльності молоді стало ярко виражене прагнення до психологічного комфорту в спілкуванні, прагнення отримати певні навички спілкування з людьми різного соціально-психологічного складу. Спілкування молоді в умовах дозвільної діяльності вимагає забезпечення всіх вимог в емоційних контактах, отриманні необхідної інформації, в об'єднанні зусиль для сумісних дій.

Сучасна молодь сьогодні інша, в неї з'являються екстремальні вимоги до оточуючого середовища. Дозвілля молоді суттєво відрізняється від дозвілля інших вікових верств населення в силу її специфічних духовних і фізичних потреб та притаманних їй соціально-психологічних особливостей.

В сучасних умовах в сфері організації молодіжного дозвілля сформувалися два основних типи організації цієї діяльності - громадсько організоване аматорство (клуби по інтересам, аматорські об'єднання, ініціативні клуби тощо) та організаційно не оформлені дозвільні спільноти, індивідуальні дозвільні спільноти по захопленням.

Діяльність дозвільних закладів повинна бути спрямована на створення найбільш сприятливих, оптимальних умов для відпочинку, для розвитку духовних та творчих потреб людини та вирішення конкретних соціально-культурних завдань суспільства.

До таких реально діючих, динамічно прогресуючих соціально-культурних об'єднань відносяться культурно-дозвільні центри для молоді. Ярко визначена соціальна відкритість культурно-дозвільних молодіжних центрів знаходить своє відображення в створенні зон та секторів вільного спілкування, аматорства, майстерності.

У вітчизняній практиці на протязі XX століття сформувався ряд достатньо сталих моделей культурно-дозвільних закладів (клуб, будинок культури, палац культури, культурний центр), зорієнтованих переважно на клубні та видовищні функції. Однак, як визначають соціологи опитування та вивчення діяльності сучасних культурно-розважальних центрів, вони не виправдовують реалії

сучасного соціального життя ХХІ сторіччя та потреби різних вікових груп населення [3].

Нові соціально-економічні процеси в суспільстві викликають до життя і відповідні типи будівель. Сучасний період характеризується виникненням поліфункціональних споруд різного призначення: ділового, видовищного, культурно-дозвільного, навчального, оздоровчого тощо, при цьому головною їх відмінністю є комплексність та універсальність.

Повноцінна організація вільного часу з урахуванням диференційованих потреб різних вікових, професійних груп населення, в першу чергу - молоді, є одним з головних факторів, що обумовлюють в сучасних умовах необхідність поглибленого дослідження як питань соціальної організації дозвілля, так і розвитку та удосконалення матеріальної бази для його проведення. В зв'язку з цим підвищуються вимоги до різноманітності та якості споруд, призначених задовольняти потреби різних соціальних верств населення в сфері дозвілля. Особливо гостро стоїть проблема формування дозвілля молоді, яка є найбільш активною та мобільною соціальною групою суспільства.

«Центр дозвілля» - поняття дуже широке і на сучасному етапі постає як якісно новий рівень в розвитку соціально-культурної діяльності населення, залишаючись близьким до такого типу закладів, як клуб.

При проектуванні молодіжного центру дозвілля слід враховувати суть сучасної концепції дозвілля, принципи організації якого все більш орієнтовані на задоволення потреб різних за інтересами груп молоді. На відміну від інших закладів культурного обслуговування населення, які виконують більш вузькі завдання по організації дозвілля, молодіжні центри призначені для многопрофільного обслуговування потреб молоді. Перед центрами дозвілля молоді поставлено завдання надати найбільш широкий вибір високоякісних послуг, що дасть можливість залучити до культурного проведення дозвілля широкі верстви молодого населення країни.

На сьогоднішній день при прискореному ритмі життя, дефіциті живого людського спілкування, потреби молодого покоління в отримванні більшого спектру послуг, але за менший час, при виникненні екстремальних вимог у молоді, багатофункціональні центри дозвілля стають все більш необхідними. Але, на жаль, в Україні існуючі архітектурні об'єкти невзможі в повній мірі задовольнити ці потреби. Проблемою виявляється роздрібненість та вузька спеціалізація молодіжних закладів. Функціональні зв'язки між розрізненими розважальними закладами не розвинені та архітектурно не пророблені.

Сучасна молодь сьогодні інша, в неї з'являються екстремальні вимоги до оточуючого середовища. Дозвілля молоді суттєво відрізняється від дозвілля

інших вікових груп населення в силу її специфічних духовних та фізичних потреб та притаманних їй соціально-психологічних особливостей.

Розвиток технології обслуговування вимагає створення в закладах для розваг молоді нових функціональних зон, безліч різноманітних по своїй функціональній сутності систем, сприяє об'єднанню їх в єдиному просторі, що дозволяє зробити місця масового відпочинку молоді більш цікавими та різноманітними. Будівництво центрів, що надають різноманітний спектр послуг, поширюється як в нашій країні, так і за кордоном. Вони користуються великою популярністю у відвідувачів, тому що територія багатофункціонального центра включає в собі зони, що відповідають різним функціям, як розважального, так і культурного призначення. В цьому закладі можуть реалізувати свої вподобання різносторонні особистості.

Головним споживачем розважальних послуг є студентська молодь, що має найбільшу кількість вільного часу, не будучи зайнятою у виробничій праці. По даним соціологічного опитування тільки 30% молодих людей (у віці 16-28 років) віддають перевагу проводити вільний час в домашніх умовах, а інші 70% присвячують цей час заняттям в різних гуртках, спілкуванню з друзями, відвідуванню спортивних закладів, барів, ресторанів, концертів, кінотеатрів, виставок тощо [4].

Нажаль, в Україні багатофункціональні центри представлені лише загальноміськими торгово-розважальними центрами, рідше торгово-спортивно-розважальними. А комплексів молодіжних багатофункціональних центрів, де змогли б реалізувати свої потреби різносторонні особистості майже не існує. В центрах молодіжного дозвілля повинні бути зони, що найбільш приваблюють сучасну молодь: боулінги, більярдні, дискотеки, ігрові та комп'ютерні зали, катки, клубні та кружкові приміщення різноманітного призначення. Для задоволення потреб у молоді в екстремальних видах діяльності в центрі повинна бути запланована досить розвинена зона спортивних приміщень, якій приділяється дуже велика увага в зв'язку з популяризацією в усьому цивілізованому світі здорового способу життя. Ця група приміщень може бути предсталена басейнами, скалодромами, роллердромами, зонами для занять серфінгом, трасами для лиж, лижероллерів тощо.

Підприємства громадського харчування неодмінно повинні бути присутні при кожній великій функціональній групі приміщень центру і включати різні рівні обслуговування: буфети, кафе, фаст-фуди, ресторани швидкого обслуговування тощо.

Проектування універсальних глядацьких залів найбільш відповідає вимогам проведення різноманітних по організації процесам демонстрації

видовищ, а кінотеатри різної місткості повністю задовольняють потреби перегляду різних за необхідним форматом сприйняття фільмів.

Дискотечні приміщення потребують розголушення на декілька залів за типами музикальної тематики за уподобуванням (джаз, сучасні музичні танцювальні ритми, класика тощо). Вони можуть бути розміщені на різних поверхах будівлі.

В структурі багатофункціонального молодіжного центру бажано, при урахуванні його розміщення в міській забудові і наявності відповідної площі, передбачити майданчики для відпочинку та спортивну відкриту зону.

Центри спілкування молоді бажано розміщувати не поодинокі в центрі міста, а проектувати їх в кожному житловому районі з можливістю їх відвідування мешканцями найближніх районів, що дозволить охопити необхідними для потреб молоді культурно-розважальними заходами найбільшу частину молодого населення району.

Проблема архітектурної організації дозвілля молоді, як покоління, що несе на собі відповідальність за майбутнє нашої країни, сьогодні стоїть дуже гостро. Необхідним завданням формування всебічно розвиненої людини є розвиток і вдосконалення системи закладів, що допоможуть скоординувати структуру існуючих типів і створення нових, що забезпечать найбільш ефективну організацію становлення нового покоління нашої країни.

Література

1. Про державну підтримку клубних закладів: Указ Президента України від 21 березня 2000 року № 485/2000 // Урядовий кур'єр. - 2000, №59.
2. Ерошенков И.Н. Культурно-досуговая деятельность в современных условиях / Ерошенков И.Н. - М.: НТИК, 1994. – 32 с.
3. Вишняк А.И., Тарасенко В. И. Культура молодежного досуга / Вишняк А. И., Тарасенко В. И. – Киев: Высшая школа. 1988. – 32 с.
4. Панфилова Е.В. Ценности культуры досуга студенческой молодежи / Е. В. Панфилова // Молодой ученый. - 2012. - № 8 – С. 278-283.

Аннотация

В статье рассматриваются социальные факторы, оказывающие влияние на формирование многофункциональных культурно-развлекательных центров для молодежи.

Ключевые слова: виды досуговой деятельности молодежи, культурно-развлекательные центры, функциональные зоны.

Annotation

The article examines social factors affecting architectural design of cultural and recreational facilities for youth.

Key words: leisure activities for youth, cultural and recreational facilities, functional zones.